

Date: 3rd May-2026

**KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI
RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI**

Imamov Sanjarali Tolkinovich

Annotatsiya. Mazkur tezisda kichik biznes subyektlarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish masalalari iqtisodiy o‘shish, bandlikni ta’minlash, hududiy tadbirkorlik salohiyatini oshirish va xususiy sektor barqarorligini mustahkamlash nuqtayi nazaridan yoritilgan. Kichik biznesning investitsiya faoliyatiga ta’sir etuvchi moliyaviy, tashkiliy, institutsional va infratuzilmaviy omillar tahlil qilinib, mavjud muammolarni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan. Shuningdek, kichik biznes subyektlarining investitsiya loyihalarini tayyorlash sifati, moliyalashtirish manbalaridan foydalanish imkoniyati, davlat qo‘llab-quvvatlovi va raqamli boshqaruv mexanizmlarining ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: kichik biznes, investitsiya faoliyati, tadbirkorlik, investitsion muhit, moliyalashtirish, biznes-reja, davlat qo‘llab-quvvatlovi, hududiy rivojlanish.

Kichik biznes subyektlari milliy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi sifatida ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish, savdo, innovatsion faoliyat va bandlikni ta’minlash jarayonlarida alohida o‘rin tutadi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznesning rivojlanishi faqat mavjud resurslardan foydalanish bilan cheklanib qolmay, balki yangi investitsiyalarni jalb qilish, ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish hamda raqobatbardosh mahsulot va xizmatlar yaratish bilan bevosita bog‘liqdir. Shu bois kichik biznes subyektlarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish iqtisodiy siyosatning dolzarb yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Kichik biznes subyektlarining investitsiya faoliyati deganda ularning asosiy kapitalni yangilash, yangi loyiha va tashabbuslarni amalga oshirish, ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish hajmini kengaytirish, texnologik modernizatsiya qilish hamda kelgusida daromad olish maqsadida moliyaviy va moddiy resurslarni iqtisodiy faoliyatga yo‘naltirish jarayoni tushuniladi. Mazkur faoliyatning samaradorligi tadbirkorning moliyaviy imkoniyatlari, kredit resurslariga kirish darajasi, investitsiya loyihasining asoslanganligi, bozor talabi, boshqaruv sifati va davlat tomonidan yaratilgan institutsional sharoitlarga bog‘liq bo‘ladi.

Bugungi amaliyot shuni ko‘rsatadiki, kichik biznes subyektlari investitsiya faoliyatini amalga oshirishda bir qator muammolarga duch kelmoqda. Jumladan, moliyaviy resurslarning yetishmasligi, kredit foiz stavkalarining yuqoriligi, garov ta’minoti bilan bog‘liq qiyinchiliklar, investitsiya loyihalarini puxta tayyorlash tajribasining yetarli emasligi, bozor risklarining yuqoriligi va ayrim hududlarda infratuzilma imkoniyatlarining cheklangani kichik biznesning investitsion faolligini pasaytiruvchi omillar sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ayniqsa, kichik tadbirkorlik subyektlarida uzoq muddatli moliyaviy rejalashtirish va investitsiya qarorlarini iqtisodiy tahlil asosida qabul qilish amaliyotining yetarli shakllanmagani muhim muammolardan biridir.

Date: 3rd May-2026

Kichik biznes investitsiya faoliyatini rivojlantirishda birinchi navbatda moliyalashtirish manbalarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Hozirgi sharoitda kichik biznes subyektlari asosan o'z mablag'lari va bank kreditlariga tayanadi. Biroq faqat bank kreditlariga bog'lanib qolish investitsiya faoliyatining barqaror rivojlanishini cheklashi mumkin. Shu sababli lizing, mikromoliyalashtirish, venchur kapital, grantlar, subsidiya, davlat-xususiy sheriklik, xalqaro moliya institutlari mablag'lari va xususiy investorlar resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

Shuningdek, kichik biznes subyektlarining investitsiya loyihalarini tayyorlash sifatini oshirish muhim vazifa hisoblanadi. Har qanday investitsiya loyihasi bozor talabi, xarajatlar tarkibi, kutilayotgan daromad, foydalilik darajasi, qaytarilish muddati, risklar va moliyaviy barqarorlik mezonlari asosida puxta asoslanishi kerak. Amaliyotda ko'plab kichik biznes vakillari yaxshi g'oyaga ega bo'lsa-da, uni investor yoki bank uchun tushunarli va ishonchli loyiha shakliga keltirishda qiyinchilikka duch keladi. Shu bois hududlarda kichik biznes subyektlari uchun biznes-reja tuzish, moliyaviy prognozlash, investitsiya risklarini baholash va loyiha boshqaruvi bo'yicha maslahat xizmatlarini rivojlantirish maqsadga muvofiqdir.

Kichik biznes subyektlarining investitsiya faoliyatini rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlovi ham muhim omil hisoblanadi. Davlat tomonidan yaratiladigan imtiyozli kreditlar, kafillik mexanizmlari, soliq yengilliklari, subsidiya va grantlar, erkin iqtisodiy zonalar, kichik sanoat zonalar va biznes-inkubatorlar kichik tadbirkorlik subyektlarining investitsiya salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Biroq bunday qo'llab-quvvatlash mexanizmlari faqat moliyaviy yordam berish bilan cheklanmasligi, balki kichik biznesning bozor raqobatbardoshligini, innovatsion faolligini va uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini oshirishga yo'naltirilishi lozim.

Investitsiya faoliyatini jadallashtirishda kichik biznes subyektlarining raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi ham muhim ahamiyatga ega. Raqamli buxgalteriya, onlayn savdo platformalari, elektron to'lov tizimlari, raqamli marketing va avtomatlashtirilgan boshqaruv dasturlari kichik biznesning xarajatlarini kamaytiradi, mijozlar bazasini kengaytiradi va moliyaviy shaffofligini oshiradi. Moliyaviy shaffoflik esa investorlar, banklar va hamkorlar ishonchini kuchaytirib, kichik biznesning investitsiya resurslariga kirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Hududiy yondashuv ham kichik biznes investitsiya faoliyatini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Chunki har bir hududning iqtisodiy salohiyati, tabiiy resurslari, mehnat bozori, infratuzilmasi va iste'mol bozori turlicha. Shu sababli kichik biznes investitsiya loyihalarini shakllantirishda hududlarning real imkoniyatlari, mahalliy xomashyo bazasi, transport-logistika qulayliklari va aholi ehtiyojlari hisobga olinishi lozim. Masalan, ayrim hududlarda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash, boshqalarida turizm, xizmat ko'rsatish, hunarmandchilik, oziq-ovqat sanoati yoki qurilish materiallari ishlab chiqarish kichik biznes uchun ustuvor investitsion yo'nalish sifatida qaralishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, kichik biznes subyektlarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishi, hududlarda tadbirkorlik faolligining oshishi, yangi ish o'rinlarining yaratilishi va xususiy sektor ulushining kengayishiga

Date: 3rd May-2026

xizmat qiladi. Mazkur jarayonda moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish, investitsiya loyihalarini tayyorlash sifatini oshirish, davlat qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va hududiy investitsiya salohiyatidan samarali foydalanish ustuvor ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Davlat-xususiy sheriklik to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining tadbirkorlikni rivojlantirish va investitsiya muhitini yaxshilashga oid farmon va qarorlari.
5. O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma’lumotlari.
6. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi materiallari.
7. World Bank. *Small and Medium Enterprises Finance*.
8. OECD. *Financing SMEs and Entrepreneurs: An OECD Scoreboard*.
9. Asian Development Bank. *Asia Small and Medium-Sized Enterprise Monitor*.
10. Beck, T., Demirgüç-Kunt, A. Small and Medium-Size Enterprises: Access to Finance as a Growth Constraint. *Journal of Banking & Finance*.

